

Oponentský posudek dizertační práce

Identifikační údaje:

Autor: Mgr.Kateřina Láďová

Název dizertační práce: Význam hodnocení adherence k léčbě pomocí výpovědi pacienta v posouzení účinnosti farmakoterapie

Školitel: PharmDr. Petra matoulková,Ph.D

Oponent: Prof.MUDr.Milan Lukáš,CS.c

Adherence k doporučovaným léčebným opatřením, včetně medikamentózní terapie, se před několika stalo aktuálním tématem také klinické medicíny a to zvláště u nemocných s chronickými, definitivně nevléčitelnými onemocněními. Ukázalo se, že tzv. „non-adherence“ se může významně uplatňovat při ztrátě odpovědi na doporučovanou léčbu, vzniku komplikací a nutnosti zavedení invazivních postupů včetně chirurgické léčby. Pevné ukotvení terminologie, taxonomie a validace efektivních nástrojů k posouzení adherence k léčebným postupům, je aktuální a velmi potřebná činnost, která může zvýšit efektivitu současných léčebných postupů.

Dizertační práce: „Význam hodnocení adherence k léčbě pomocí výpovědi pacienta v posouzení účinnosti farmakoterapie“

Obecné poznámky

Dizertační práce je napsána na 96 stranách textu, zahrnuje 12 tabulek a 5 obrázků; na konci je připojeno celkem 5 prací uchazečky, které na zmíněné téma publikovala, dvě v zahraničním a tři v domácím písemnictví. Práce je členěna podle zvyklostí vědecké práce, je napsána čtivým, spisovným jazykem. Na závěr dizertace je podrobný seznam použité literatury zahrnující celkem 163 titulů, publikovaných v recentní době.

Obsahová stránka dizertace

Z hlediska obsahového je práce rozdělena do dvou částí. V první, teoretické části seznamuje čtenáře se současnými poznatky v posuzování adherence, zahrnující terminologické a taxonomické vysvětlivky a přehled nejužívanějších nástrojů, které se ke zkoumání adherence využívají. Podrobně se věnuje především nepřímému posuzování adherence pacienta na základě jeho subjektivního hodnocení (výpověď pacienta). V tomto ohledu popisuje, ale také kriticky hodnotí některé nástroje jako jsou „Morisky Medication Adherence scale“ (MMAS-4; MMAS-8) nebo pětipoložková „Medication Adherence Report Scale“ (MARS-5). Autorka v této části prokazuje hluboké teoretické zkušenosti a velký přehled v uvedené problematice.

V praktické části dizertace jsou rozebrány výsledky dvou projektů: První posuzuje adherenci k léčbě statiny a význam pro klinickou praxi na dosažení léčebního cíle, konvergentní validitu a divergentní validitu MARS-CZ (přeložená verze MARS-5). V této části se ukázalo, že vysokou adherenci na léčbu statiny vykazovalo 89% probandů. V následné diskuzi autorka kriticky hodnotí zjištěné výsledky s možností subjektivního nadhodnocení adherence k léčbě. Ve druhé, praktické části dizertace svoji pozornost zaměřila na monitorování non-adherence k léčbě bifosfonáty u žen s rizikem osteoporotické zlomeniny. Jako v první studii u byla zjištěna relativně velmi vysoká adherence, kterou vykazovalo 67% respondentek a jen 6% z nich vykazovalo nízkou adherenci k léčbě. Přinesla zajímavé výsledky o rozdílech v adherenci k různým dávkovým režimům pro bifosfonáty (denní, týdenní a měsíční formy).

Otázky do diskuze:

1. Jak ovlivňuje věk probandů adherenci k medikamentózní léčbě? Byla vysoká frekvence výborné adherence k léčbě (89% v první studii se statiny a 63% ve druhé studii s bifosfonáty) ovlivněna také věkem nemocných (průměrný věk 66.1 r. resp 68.9 r. a 72% probandů bylo důchodců) ?
2. Práce validovala dotazník MARS-CZ na dvou souborech starších probandů. Považuje autorka tyto dvě studie za dostatečně rozsáhlé, aby se zmíněný instrument mohl využívat u ostatních chronických onemocnění (IBD), u kterých se průměrný věk pohybuje kolem 30ti let ?

Závěr:

Mgr.Kateřina Ládová ve své dizertační práci prokázala hluboké znalosti, schopnost tvůrčí, systematické, vědecké práce a vytvořila hodnotné dílo, jehož závěry mají implikaci pro lékárnickou i klinickou praxi. Na základě výše uvedeného doporučuji, aby příslušná hodnotící komise udělala jmenované akademický titul Ph.D.

V Praze dne 30.června 2015

Prof.MUDr.Milan Lukáš,CSc